

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13

ROZDZIAŁ I.

ZASADA PAŃSTWA PRAWNEGO WE WSPÓŁCZESNEJ DOKTRYNIE PRAWA. 19

1. Uwagi terminologiczne.	19
2. Uwagi ogólne	20
3. Państwo prawne a praworządność.	29
4. Formalne i materialne państwo prawa.	31
5. Państwo prawne a demokracja	40

ROZDZIAŁ II.

ZASADA PAŃSTWA PRAWNEGO W POLSKIM PORZĄDKU PRAWNYM 45

1. Geneza zasady państwa prawnego w polskim porządku prawnym i Konstytucji z 1997 r. 45
2. Charakter zasady państwa prawnego i jej miejsce w polskim porządku prawnym. 51

ROZDZIAŁ III.

TREŚĆ ZASADY PAŃSTWA PRAWNEGO W ORZECZNICTWIE TK 67

1. Uwagi ogólne w kontekście zmian konstytucyjnych w 1997 r. 67
2. Zasada ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa (zasada pewności i bezpieczeństwa prawnego) 82
 - 2.1. Uwagi wprowadzające 82
 - 2.2. Zakres przedmiotowy 84
 - 2.3. Zakres podmiotowy 94
3. Zasada bezpieczeństwa prawnego a problem tzw. orzeczeń interpretacyjnych . . 96
 - 3.1. Uwagi ogólne 96
 - 3.2. Orzeczenia interpretacyjne a zasada bezpieczeństwa prawnego 99
4. Zasada *lex retro non agit*. 104
 - 4.1. Uwagi wprowadzające 104
 - 4.2. Treść zasady *lex retro non agit*. 107
 - 4.3. Zasada *lex retro non agit* a zasada *nullum crimen, nulla poena sine lege*. . 116
 - 4.4. Art. 2, a art. 88 ust. 1 Konstytucji 120
5. Zasada ochrony praw słusznie nabytych 122
 - 5.1. Uwagi wprowadzające 122
 - 5.2. Zakres ochrony. 125
 - 5.3. *Pacta sunt servanda*. 126
 - 5.4. Słaba wersja ochrony praw nabytych 127
 - 5.5. Związek z zasadą *lex retro non agit* 134
 - 5.6. Koncepcja praw podmiotowych w orzecznictwie TK i sytuacje nie mające charakteru słusznie nabytych praw podmiotowych 136

6. Nakaz zachowania odpowiedniej <i>Vacatio legis</i>	139
6.1. Uwagi wprowadzające	139
6.2. Zakres zastosowania	140
6.3. „Odpowiedniość” <i>vacatio legis</i>	141
7. Nakaz określoności przepisów prawa.	150
7.1. Uwagi wprowadzające	150
7.2. Treść zasady określoności na tle konkretnych rozstrzygnięć TK	153
8. Nakaz ochrony tzw. „interesów w toku”.	162
8.1. Uwagi wprowadzające	162
8.2. Treść zasady ochrony „interesów w toku”.	163
8.3. Problem przepisów przejściowych w kontekście zabezpieczenia „interesów w toku”.	165
8.4. Zakres ochrony „interesów w toku” w orzecznictwie TK	169
9. Zakaz zmian w prawie podatkowym w ciągu roku podatkowego	175
10. Inne treści wynikające z zasady państwa prawnego	178
10.1. Wprowadzenie	178
10.2. Zasada wyłączności ustawy dla unormowania sytuacji prawnej jednostek	178
10.3. Zasada wyłączności władzy ustawodawczej w kształtowaniu dochodów i wydatków państwa	179
10.4. Zakaz wprowadzania unormowań o charakterze wyłącznie iluzorycznym.	180
10.5. <i>Ne bis in idem</i>	182
10.6. Zasada ciągłości działania konstytucyjnych organów państwa	182
10.7. Zasada racjonalności legislacji	184
10.8. Zakaz tworzenia przepisów dysfunkcyjnych	185
10.9. Zasada równorzędności podmiotów obrotu cywilnoprawnego	186

ROZDZIAŁ IV.

ZASADA PAŃSTWA PRAWNEGO JAKO PODSTAWA SKARGI KONSTYTUCYJNEJ	189
--	------------

**WYKŁADNIA ZASADY PAŃSTWA PRAWNEGO A PROBLEM
AKTYWIZMU I POLITYCZNEGO ZAANGAŻOWANIA TK 201**

1. Uwagi wprowadzające. Nowe określenie kontrowersji 201
 - 1.1. Sposób wykładni zasady państwa prawnego 205
 - 1.1.1. Wnioskowanie „z normy o normie”. 205
 - 1.1.2. Klauzula generalna państwa prawnego 213
2. Aktywizm argumentacyjny 219
3. Relacja „jednostka — państwo” w orzecznictwie dotyczącym zasady państwa prawnego. Problem zaangażowania politycznego TK 226
4. Wnioski. 236

Podsumowanie 243

Bibliografia 259